

GEA, FLORA ET FAUNA

Pseudoseriscius munyozi sp. n. d'Almeria, península Ibèrica (Coleoptera: Tenebrionidae, Crypticini)

Amador Viñolas*

Rebut: 12.05.97
Acceptat: 08.07.97

Resum

Es descriu *Pseudoseriscius munyozi* sp. n., nou Crypticini del cap de Gata, Almeria. Aquesta espècie pertany al grup de *Pseudoseriscius pruinosus* (Dufour, 1820) per la morfologia de l'edeagus, però ben separat d'aquest pel seu color més fosc, per la superfície del cos molt rugosa i per l'estructura de les lacinies, el lòbul mitjà i els paràmers de l'edeagus. Ben diferenciada també de *Pseudoseriscius griseoestis* (Fairmaire, 1879), del nord d'Àfrica, pels mateixos caràcters que l'anterior i per la pubescència més fosca. S'inclou una clau específica per a la península Ibèrica i les illes Balears.

MOTS CLAU: Tenebrionidae, Crypticini, *Pseudoseriscius munyozi* sp. n., Almeria, península Ibèrica.

Abstract

Pseudoseriscius munyozi sp. n. from Almeria, Iberian Peninsula (Coleoptera: Tenebrionidae, Crypticini)

Pseudoseriscius munyozi sp. n. is now described from Cabo de Gata, Almeria, SE Spain.

*Laboratori d'Entomologia i Anàlisi Ambiental -Agroecologia (LEAAM-Agroecologia). Centre d'Investigació i Desenvolupament (CSIC). C/ Jordi Girona, 18-26. E-08034 Barcelona.

This new Crypticini belongs to the *Pseudoseriscius pruinosus* (Dufour, 1820) group due to the morphology of the aedeagus. It could easily be distinguished from *P. pruinosus* by its darker colour, surface of body rugose, and aedeagal morphology (laciniae, parameres and median lobe). It also differs from *P. griseoestis* (Fairmaire, 1879) (N Africa) by the different colour of pubescence, besides the differential characters before stated for *P. pruinosus*. The key to species from the Iberian Peninsula and Balearic Islands is also included.

KEYWORDS: Tenebrionidae, Crypticini, *Pseudoseriscius munyozi* sp. n., Almeria, Iberian Peninsula.

Resumen

Pseudoseriscius munyozi sp. n. de Almería, Península Ibérica (Coleoptera: Tenebrionidae, Crypticini)

Se describe *Pseudoseriscius munyozi* sp. n., nuevo Crypticini del Cabo de Gata, Almería. Especie a incluir dentro del grupo de *Pseudoseriscius pruinosus* (Dufour, 1820) por la morfología del edeago, pero bien separada de ésta por el color más oscuro, por la superficie del cuerpo muy rugosa y por la estructura de las lacinias, lóbulo medio y parámetros del edeago. Diferenciada también de *Pseudoseriscius*

GEA, FLORA ET FAUNA

griseoestis (Fairmaire, 1879), del norte de África, por los mismos detalles que la anterior y por la pubescencia más oscura. Se incluye clave específica para la Península Ibérica y Baleares.

PALABRAS CLAVE: Tenebrionidae, Crypticini, *Pseudoseriscius munyozi* sp. n., Almería, Península Ibérica.

Introducció

El gènere *Pseudoseriscius* va ésser descrit per Español (1949, 1950) com a subgènere de *Crypticus* Latreille, 1817, basat en *Pedinus pruinosus* Dufour, 1820, per separar un grup d'espècies ben diferenciades dels *Crypticus* (*Crypticus*) i dels *Crypticus* (*Seriscius*) Motschulsky, 1845, dins del qual es trobaven totes elles, pel fet de tenir la part superior del cos coberta de pubescència. En el vuitè congrés internacional d'entomologia celebrat a Estocolm en l'any 1948, Español ja va presentar la divisió del gènere *Crypticus* en dues noves unitats subgenèriques, els esmentats *Pseudoseriscius* i els *Lamprocrypticus*, però l'endarreriment de la seva publicació (Español, 1950) va fer que sortís primer el seu treball sobre la revisió del subgènere (Español, 1949), prenent així prioritat descriptiva aquest últim (Viñolas et al., 1995).

Koch (1950) va elevar *Pseudoseriscius* a gènere i va crear per a ell els subgenèrics *Pseudoseriscius* (*Apteroseriscius*) i *Pseudoseriscius* (*Australoseriscius*) (Español, 1955a), tot i que amb posterioritat va separar-los en unitats genèriques diferents, i va deixar *Pseudoseriscius* tal com estava, a nivell del contingut específic, tan sols amb l'exclusió d'*Australoseriscius explorator* (Gebien, 1920), tipus d'*Australoseriscius* i situat amb dubtes per Español (1949) dins dels *Pseudoseriscius*.

D'ençà de la seva descripció, el gènere conegut de les illes Canàries, el nord d'Àfrica, la península Ibèrica, Eivissa, Sardenya, Sicília, Itàlia, Albània, Malta, Israel, Jordània, el Líban, Síria i l'Iran, ha vist incrementat el seu contingut específic amb l'aportació de nous tàxons específics i subespecífics (Español, 1955b; Kaszab, 1959; Leo, 1982); ara cal afegir-hi un nou tàxon del parc natural de «Cabo de Gata-Níjar», a Almeria.

Sistemàtica

Gènere *Pseudoseriscius* Español, 1949

Crypticus (*Pseudoseriscius*) Español, 1949. *Eos*, 25(3-4): 200

Crypticus (*Pseudoseriscius*) Español, 1950. *8 Int. Cong. Ent.* (1948): 125

Pseudoseriscius Español, 1949: Koch, 1950. *Mem. Mus. Lour. Marq.*, 1: 73

Espècie tipus: *Pedinus pruinosus* Dufour, 1820. Designada per l'autor.

Cos molt convex, amb la part superior coberta d'una curta i densa pubescència aplicada contra el tegument, emmascarant l'escultura d'aquest. Ulls ben desenvolupats, circulars a la part inferior del cap. Antenes d'onze artells. Èlitres lliures o amb una lleugera tendència a imbricar-se, ales inferiors en procés de regressió, amb atenuació de les nervacions i amb un desenvolupament molt reduït de la regió distal. Mesostern gens o lleugerament excavat. Tíbies amb espinules fortes, el primer artell dels protarsos eixamplat a l'apex.

Edeagus perfectament caracteritzat, simètric, amb la part basal més llarga que l'apical. Lacinies totalment desenvolupades i ben diferenciades, les dues iguals i no sobrepassant els paràmers; aquests es presenten soldats i envoltant el lòbul mitjà, que és molt més curt.

La morfologia tan particular de l'edeagus, definint-lo, el separa totalment dels gèneres amb l'edeagus asimètric i el situa al costat d'un altre grup de Crypticini, del qual es diferencia per la conformació externa del cos i l'estructura de l'aparell genital masculí.

***Pseudoseriscius munyozi* sp. n. (fig. 1)**

Diagnosi

Espècie que cal situar al costat de *P. pruinosus* (Dufour, 1820) i *P. griseovestis* (Fairmaire, 1879), però ben diferenciada morfològicament de totes dues pel color del cos, molt fosc, per la rugositat de la superfície del tegument, per la pubescència de la part superior del cos, més densa, més regular i per l'estructura molt diferent (fig. 2-10) de les lacínies, el lòbul mitjà i els paràmers de l'òrgan copulador masculí. També separada de la primera per les antenes gràcils i per les sèries d'espines de la vora interna de les protíbies i mesotíbies, tot i que reduïdes, molt més aparents que les d'aquesta.

De la resta d'espècies ibèriques se separa de *P. ibicensis* Español, 1955, pel protòrax i èlitres amb l'orla de cilis nul·la, o com a màxim, reduïda a uns quants cilis molt curts i poc aparents i de *P. adspersus* (Küster, 1851) pels punts de les estries indiferenciats de la resta del puntejat dels èlitres, per les sèries d'espines de la vora interna de les protíbies i mesotíbies, només confinades a l'apex. També hom pot diferenciar-la de les altres dues per la morfologia de l'edeagus.

Descripció

Cos fortament convex, d'un color castany rogenc molt fosc, amb la part superior coberta d'una densa pubescència d'un color groguenc pàl·lid mesclada amb taques, irregularment distribuïdes, d'un color castany fosc, la part inferior amb pubescència fina, llarga i dispersa, però molt

aparent. Sense orla apreciable de cilis en el protòrax i èlitres. Superfície del tegument rugosa, emascarant totalment el puntejat del tegument mateix.

Cap amb la màxima amplària darrere dels ulls, l'epístoma arrodonida regularment, només eixamplada al nivell d'aquests, labre també arrodonit i poc visible. Palps maxil·lars amb l'últim artell gros, securiforme, i l'artell dels labials oval. Ulls pràcticament circulars, lleugerament dividits pel prolongament lateral de l'epístoma. Antenes d'onze artells, curtes, no assolint la base del protòrax, amb el tercer artell doblement més llarg que el quart; d'aquest fins al desè poc més llargs que amples, no transversos; l'onzè, oval més llarg que ample.

Protòrax transvers, una vegada i mitja més ample que llarg, amb l'amplària màxima a la base, costats en corba regular i entrant cap a l'apex, aquest lleugerament corbat, les vores laterals no explanades, la base recta i els angles arrodonits, gens marcats. Quasi tan ample com els èlitres a la base.

Escudet triangular, cobert en part per la base del protòrax. Èlitres presos conjuntament, 1,2 vegades més llargs que amples, amb la màxima amplària a un terç de la base, després en corba fins a l'apex i sense diferenciar les estries ni els intervals. Húmers rodons, gens marcats.

Epipleures protoràciques fortament excavades, les elitrals amb la màxima amplària al costat dels húmers i decreixents regularment fins a l'apex. Apòfisi proesternal estreta i llarga, projectada cap enrere a les procoxes. Mesostern i metastern fortament transvers, estret i excavat en la part mitjana el primer. Abdomen amb el tercer i quart hemièsternits amb pell articular visible.

Protíbies amb espines grosses a la vora externa i amb una petita sèrie d'espines, més petites, a l'apex de la vora interna, poc visi-

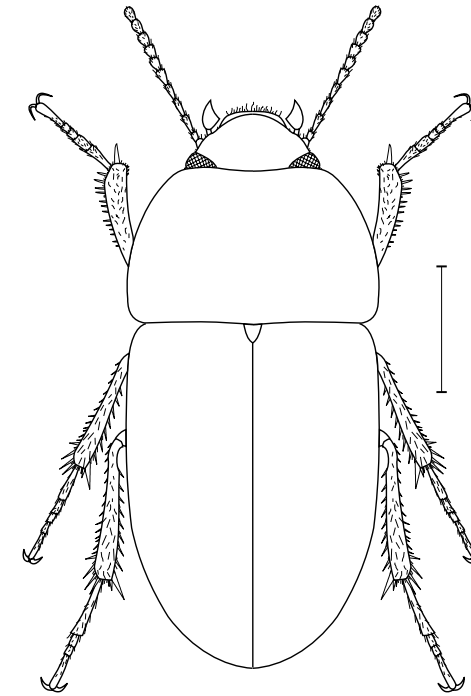

FIGURA 1. Habitus del ♂ de *Pseudoseriscius munyozi* sp. n. Escala 1 mm.

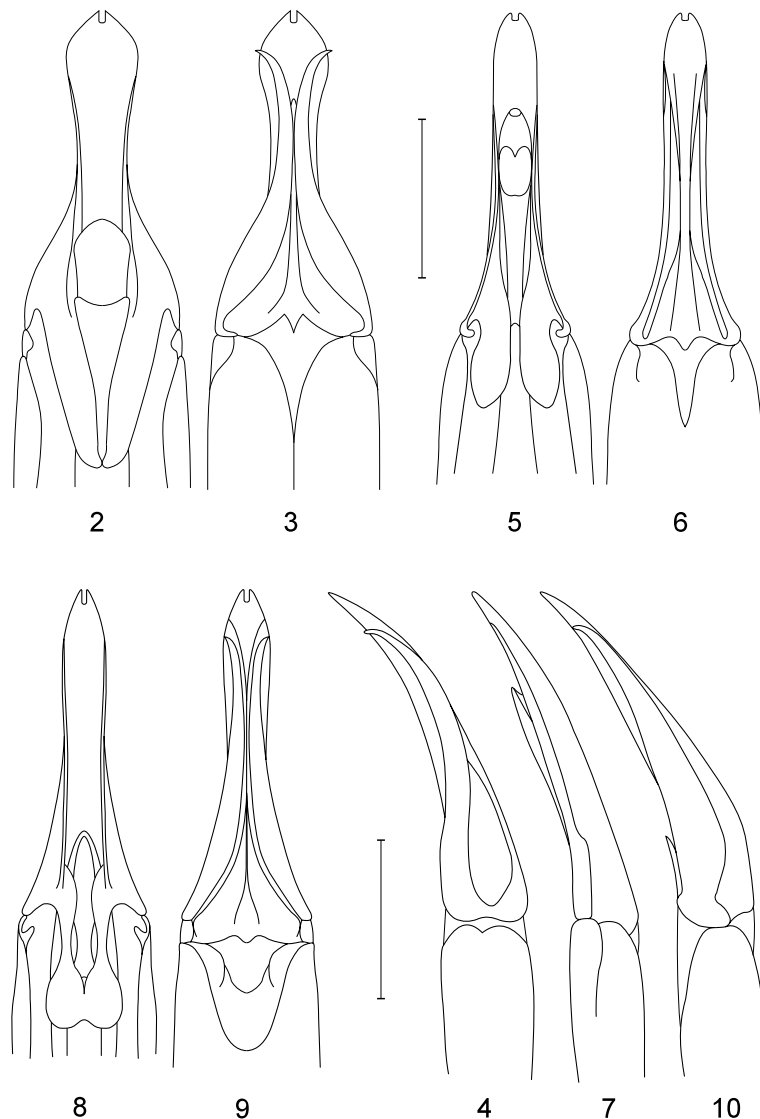
Habitus of the male of *Pseudoseriscius munyozi* sp. n. Scale 1 mm.

bles pel damunt. Mesotíbies amb tota la superfície coberta d'espines i amb la sèrie apical de les mateixes, reduïda solament a quatre o cinc, visibles pel damunt. Metatíbies també amb tota la superfície coberta d'espines, però sense sèries apicals a la vora interna. Protarsos amb els tres primers artells lleugerament dilatats. Mesotarsos amb el primer artell tan llarg com els tres següents sumats. Metatarsos amb el primer artell més llarg que la suma dels dos següents.

Edeagus amb la part basal més llarga que l'apical, aquesta estreta amb els paràmers,

que es presenten soldats, de costats paral·lels, corbats cap endavant i amb l'apex bifid. Lacínies només visibles a la part basal en visió ventral, aquestes amples, lleugerament corbades i aplicades lateralment sobre els paràmers, no sortints del seu contorn i amb l'apex ganxut; aquest caràcter és molt poc apreciable ventralment, però ben visible dorsalment. Lòbul mitjà petit, reduït i situat molt a prop a la base dels paràmers. Vegeu les figures 8, 9 i 10.

Femella sense diferències sexuals apreciables, només podent-se observar una major convexitat del cos.

FIGURES 2-10. Part apical de l'eedeagus de *P. pruinosus* (Dufour): 2) visió ventral; 3) visió dorsal; 4) visió lateral. De *P. griseovestis* (Fairmaire): 5) visió ventral; 6) visió dorsal; 7) visió lateral. De *P. munyози* sp. n.: 8) visió ventral; 9) visió dorsal; 10) visió lateral. Escala 0,25 mm.

Apex of the aedeagus of *P. pruinosus* (Dufour): 2) ventral view; 3) dorsal view; 4) lateral view. *P. griseovestis* (Fairmaire): 5) ventral view; 6) dorsal view; 7) lateral view. *P. munyози* sp. n.: 8) ventral view; 9) dorsal view; 10) lateral view. Scale 0.25 mm.

Longitud: 3,70-4,75 mm. Amplària: 1,77-2,30 mm.

Material estudiat

Holotipus: 1 ♂, Ensenada de la Media/, /Luna. Cabo de Gata/, /Almería. 25.VIII.1991./, /J. Muñoz leg. Dipositat al Museu de Zoologia de Barcelona.

Paratipus: 7 ♂ i 9 ♀, Ensenada de la Media/, /Luna. Cabo de Gata/, /Almería. 25.VIII.1991./, /J. Muñoz leg. 2 ♂ i 4 ♀, Ensenada de la Media/, /Luna. Cabo de Gata/, /Almería. 22.VIII.1996./, /J. Muñoz leg. 4 ♂ i 5 ♀, Salinas del Cabo de Gata/, /Cabo de Gata. Almería./, /19.VIII.1996./, /J. Muñoz leg. Dipositats al Museu de Zoologia de Barcelona i a les col·leccions de J. Muñoz i A. Viñolas.

Distribució

Únicament es coneixen els exemplars de la sèrie típica, tota ella pertanyent al «Parque Natural Cabo de Gata-Níjar», al litoral mediterrani del cap de Gata, Almería, Andalusia.

Biologia

Segons el seu hàbitat de captura, sembla mostrar una clara preferència pels terrenys salins i de naturalesa sorrenca.

Etimologia

Dedicada al seu recol·lector Josep Muñoz, que té l'amabilitat de cedir-nos per a estudi els anòbids i tenebrionids capturats en les seves recerques entomològiques.

Clau per a la determinació de les espècies iberoibalears de *Pseudoseriscius*

- 1 Protòrax i èlitres amb una orla de cilis llargs molt aparent *P. ibicensis* Español
- Protòrax i èlitres sense orla de cilis o bé reduïda a uns quants cilis molt curts i poc aparents 2

- 2 Punts de les estries profunds, molt destacats de la resta de puntejat dels intervals. Protíbies i mesotíbies del ♂ amb una llarga sèrie d'espines, densament situades a la vora interna, i que va des del mig fins a l'àpex *P. adspersus* (Küster)
- Punts de les estries molt superficials, confosos amb la resta del puntejat dels intervals o bé indistints dintre de la rugositat del tegument. Protíbies i mesotíbies del ♂ amb una curta i poc visible sèrie d'espines situada a l'àpex 3
- 3 Antenes poc gràcils amb els artells quart a desè tan llargs com amples. Tegument llis, deixant veure el puntejat de les estries i dels intervals. Edeagus segons les figures 2, 3 i 4 *P. pruinosus* (Dufour)
- Antenes gràcils amb els artells quart a desè més llargs que amples. Tegument molt rugós, emmascarant tot el puntejat de les estries i dels intervals. Edeagus segons les figures 8, 9 i 10 *P. munyози* sp. n.

Key to the species of *Pseudoseriscius* from the Iberian Peninsula and Balearic Islands

- 1 Pronotum and elytra with long and distinct setae on the margins *P. ibicensis* Español
- Pronotum and elytra either without or indistinct setae on the margins 2
- 2 Punctuation of the striae deep, very different of the remaining punctuation of the intervals. Pro- and mesotibiae of male with a long series of spines in the inner margin *P. adspersus* (Küster)
- Punctuation of the striae shallow, indistinguishable of the punctuation of the intervals, as well as the granulation of the cuticle. Pro- and mesotibiae of male with a short and obsolete series of spines

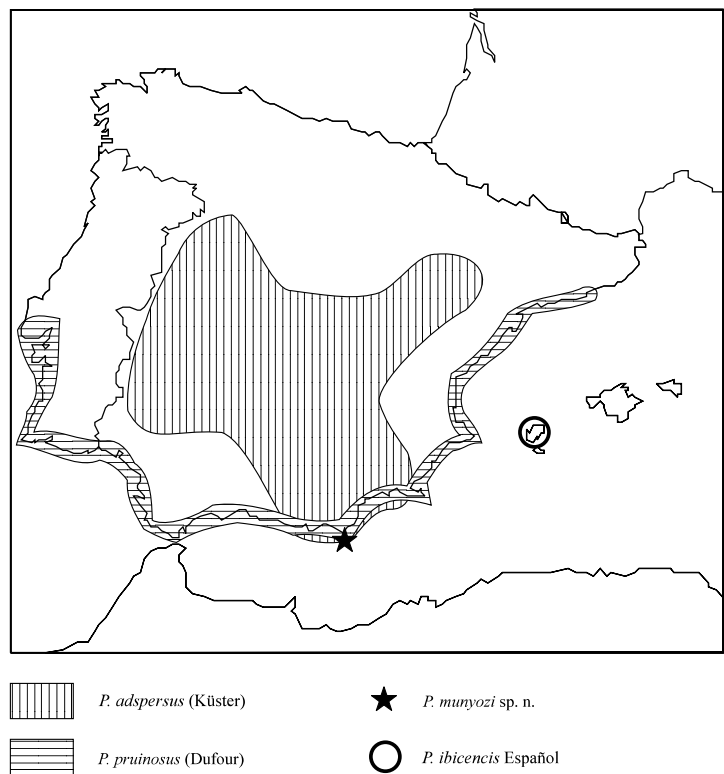

Figura 11. Distribució del gènere *Pseudoseriscius* Español a la península Ibèrica i les illes Balears.

Distribution of the genus *Pseudoseriscius* Español from the Iberian Peninsula and Balearic Islands.

- on the apex 3
- 3 Antennae weakly slender, fourth to tenth antennomeres longer than wide. Cuticle smooth, puncturation distinct on the striae and the intervals. Aedeagus as figures 2, 3 and 4 *P. pruinosus* (Dufour)
- Antennae slender, fourth to tenth antennomeres as long as wide. Cuticle very rugose, with indistinct puncturation on the striae and the intervals. Aedeagus as figures 8, 9

and 10 *P. munyози* sp. n.

Relació d'espècies (fig. 11)

Pseudoseriscius ibicensis Español, 1955
Pseudoseriscius ibicensis Español, 1955. *Bol. Soc. Hist. Nat. Bal.*, 1(1-4): 27

Descrit de Sa Sal Rosa, Eivissa, únicament es coneix de diferents localitats de l'illa (Pons & Palmer, 1996).

Pseudoseriscius adspersus (Küster, 1851)
Crypticus adspersus Küster, 1851. *Käf. Eur.*, 23: 51

Conegada de Saragossa, Salamanca, Càceres, Badajoz, Toledo, Madrid, Granada, Múrcia i Almeria a la península Ibèrica. També del Marroc, Algèria, Tunísia i Líbia, on habiten les subespècies *nebulosus* (Fairmaire) i *timaditensis* Théry.

Pseudoseriscius pruinosus (Dufour, 1820)
Pedinus pruinosus Dufour, 1820. *Ann. gén. Sc. phys. Brux.*, 6: 310, t. 96, f. 4a-c

Estesa per tot el llevant ibèric (Barcelona, Tarragona, Castelló, València, Alacant, Múrcia, Almeria) i litoral meridional (Màlaga, Càdis, Huelva i sud de Portugal). També pel litoral mediterrani marroquí.

Pseudoseriscius munyози sp. n.

Sols coneguda de la localitat de la sèrie típica, «Parque Natural Cabo de Gata-Níjar», a Almeria.

Bibliografia

ESPAÑOL, F. 1949. Contribución al conocimiento de los *Crypticus* del grupo del *pruinus*: El subgénero *Pseudoseriscius* Españ. (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 25(3-4): 199-239.

ESPAÑOL, F. 1950. Contribución al estudio de los *Crypticus* paleárticos (Col. Tenebrionidae). *Eighth International Congress of Entomology*. Stockholm (1948): 124-129.

ESPAÑOL, F. 1955a. Los *Crypticini* paleárticos (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 31(1-2): 7-38.

ESPAÑOL, F. 1955b. Nuevos datos sobre los tenebrionidos de las Pitiusas (Balears occidentales). *Bol. Soc. Hist. Nat. Bal.*, 1(1-4): 25-29.

KASZAB, Z. 1959. Beiträge zur Kenntnis der Tenebrioniden-Fauna von Iran (Coleoptera). *Stuttg. Beitr. Naturk.*, 19: 1-3.

KOCH, C. 1950. The Tenebrionidae (Coleoptera) of southern Africa. V. Contribution to the knowledge of the *Caedius* group of Opatrini and the *Crypticini* from south of the Sahara. *Mem. Mus. Lour. Marq.*, 1: 35-84.

LEO, P. 1982. Gli *Pseudoseriscius* italiani del gruppo *helvolus* (Küster) (Coleoptera, Tenebrionidae). *Natura. Soc. ital. Sci. nat., Museo civ. Stor. nat. e Acquario civ.*, Milano, 73(1-2): 97-107.

PONS G. X. & PALMER, M. 1996. *Fauna endèmica de les illes Balears*. Institut d'Estudis Balearics, 56: 1-307.

VIÑOLAS, A.; ESCOLÀ, O. & VIVES, J. 1995. Obra taxonòmica del Dr. Francesc Español. *Treballs del Museu de Zoologia*, 7: 1-110.